

30 LAT
1989-2019

Parku Krajobrazowego Doliny Bobru i Rudawskiego Parku Krajobrazowego

3(23)/2019
Zeszyty Historyczne

30 LAT

1989-2019

Parku Krajobrazowego Doliny Bobru i Rudawskiego Parku Krajobrazowego

3(23)/2019
Zeszyty Historyczne

Bukowiec 2019

Seria wydawnicza:

Zeszyty Historyczne

Cykl wydawniczy Zeszyty Historyczne został nagrodzony w Jubileuszowym XXV Ogólnopolskim Przeglądzie Książki Krajoznawczej i Turystycznej II NAGRODĄ w kategorii Informatory krajoznawcze i foldery

Redakcja

KRZYSZTOF TĘCZA

AGNIESZKA ŁĘTKOWSKA

Teksty i zdjęcia

AGNIESZKA ŁĘTKOWSKA

MAJA MARCINKOWSKA

WIKTOR KUŚMIDER

KRZYSZTOF TĘCZA

Archiwum DZPK Oddział Jelenia Góra

SKŁAD

Wydawnictwo-Poligrafia AD REM

www.adrem.jgora.pl

DRUK

Związek Gmin Karkonoskich

WYDAWCA

Związek Gmin Karkonoskich

PAŁAC BUKOWIEC

58-533 Mysłakowice

ul. Robotnicza 6

www.karkonosze.eu

© by Związek Gmin Karkonoskich, 2019

ISSN 2449-741X

Zdjęcia na okładce – str. 1: Góry Sokole, Jezioro Pilchowickie – foto A. Łętkowska

str. 4: Przyroda parków krajobrazowych regionu jeleniogórskiego – foto DZPK Oddział Jelenia Góra

Wszelkie prawa zastrzeżone. Publikacja i kopiowanie całości lub części wyłącznie za pisemną zgodą wydawcy.

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

Dwudziesta szоста publikacja Regionalnej Pracowni Krajoznawczej Karkonoszy przy Związku Gmin Karkonoskich w Bukowcu

Wprowadzenie

Krajobraz, a zwłaszcza piękny krajobraz, zawsze jest miłym dodatkiem do miejsca zamieszkania, ale nie tylko. Piękny krajobraz to walor krajoznawczy ściągający w dany rejon turystów chcących odpocząć od miejskiego gwaru. Nic więc dziwnego, że wyjątkowe miejsca z takim krajobrazem postanowiono chronić. Dlatego zaczęto tworzyć parki krajobrazowe. W naszym regionie powołano ich kilka, ale dwa spośród nich są nam bardzo bliskie. Wynika to z faktu, że zarówno Park Krajobrazowy Doliny Bobru, jak i Rudawski Park Krajobrazowy obejmują swym zasięgiem tereny Sudetów Zachodnich.

Wydawałoby się, że nie ma nic nadzwyczajnego w fakcie utworzenia dwóch parków krajobrazowych, jednak nie do końca tak jest. Oba bowiem wspomniane parki obejmują swoim zasięgiem spory obszar niezwykle cenny przyrodniczo. To dzięki ich utworzeniu możemy cieszyć się widokiem rzadkich roślin tu występujących, możemy rozkoszować się przepięknymi krajobrazami, ale także poczuć ten teren i piękno tu występujące.

Oczywiście oba parki różnią się od siebie, przede wszystkim krajobrazem. Park Doliny Bobru to obszar doliny rzeki Bóbr, która pokazując swoją siłę przebiła się przez twarde podłoże, by znaleźć ujście poprzez Odrę do Bałtyku. Rudawski park to przede wszystkim góry. Może nie najwyższe, ale bardzo urozmaicone. Można tutaj spotkać wiele ciekawych form skalnych, jaskiń czy tajemniczych zakamarków. To tutaj osiedlający się ludzie tworzyli wiele urokliwych ścieżek i punktów widokowych. Widoczne stąd Karkonosze powodowały, iż Rudawy Janowickie pozostawały niejako w ich cieniu. Dzisiaj tak nie jest. Okazuje się, że Rudawy to góry zupełnie odmienne od Karkonoszy i z tego powodu należy się im oddzielne spojrzenie.

Podsumowując powyższy wywód: dobrze się stało, że pomyślano o ochronie obu miejsc. Dzięki temu zostały one uchronione przed postępującą dzisiaj w sposób zupełnie niekontrolowany dewastacją. Dzięki podjęciu decyzji o utworzeniu obu parków krajobraz Ziemi Jeleniogórskiej stał się nie tylko magnesem ściągającym tutaj turystów, ale miejscem wytchnienia dla jej mieszkańców.

Dlatego z okazji 30-lecia Parku Krajobrazowego Doliny Bobru i Rudawskiego Parku Krajobrazowego, składając podziękowania dla pracowników obu parków, życzymy zarówno im, by ich praca dalej przyczyniała się do zachowania wspomnianych terenów z ich niepowtarzalnym pięknem, ale życzymy także nam, mieszkańcom tych ziem oraz odwiedzających nas turystom, byśmy wciąż cieszyli się tym ciekawym krajobrazem, byśmy mogli czerpać radość z przebywania w tak pięknych okolicach i czuć zapach rosnących tu roślin.

KRZYSZTOF TĘCZA

Spis treści

KRZYSZTOF TĘCZA

Wprowadzenie	3
--------------------	---

DZPK Oddział Jelenia Góra

DOLNOŚLĄSKI ZESPÓŁ PARKÓW KRAJOBRAZOWYCH	5
PARKI KRAJOBRAZOWE w regionie jeleniogórskim	
Park Krajobrazowy Doliny Bobru (PKDB)	9
Rudawski Park krajobrazowy (RPK)	17
EDUKACJA EKOLOGICZNA Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Jeleniej Górze...	25
OGRÓD DYDAKTYCZNY Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych	30

KRZYSZTOF TĘCZA

WALORY KRAJOZNAWCZE

Park Krajobrazowy Doliny Bobru	33
Rudawski Park Krajobrazowy	37

DZPK Oddział Jelenia Góra

PUBLIKACJE Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych	43
PODSUMOWANIE	48
WYRÓŻNIENIA I NAGRODY	
Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych	54
PODZIĘKOWANIE	56

DOLNOŚLĄSKI ZESPÓŁ PARKÓW KRAJOBRAZOWYCH

W Polsce prace mające na celu ochronę przyrody związane są z długą historią i licznymi przekształceniami dostosowanymi do sytuacji państwa i zmian następujących w czasie. Jednakże przemyślane działania oparte na naukowych podstawach oraz regulacjach administracyjnych i prawnych, dotyczących odpowiednich instytucji i przepisów, podjęto na szerszą skalę dopiero w XX wieku. Aktualnie obowiązującym dokumentem dotyczącym ochrony przyrody jest Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. Określa ona cele, zasady i formy ochrony przyrody żywej i nieożywionej oraz krajobrazu. W jej rozumieniu ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody. Jedną z 10 form ochrony przyrody, oprócz parków narodowych, rezerwatów przyrody, obszarów chronionego krajobrazu, obszarów Natura 2000, pomników przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych, ochrony gatunkowej roślin, zwierząt i grzybów są parki krajobrazowe.

Park krajobrazowy obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

(Definicja parku krajobrazowego według ustawy o ochronie przyrody z 2004 roku)

Do 1999 roku parkami krajobrazowymi na Dolnym Śląsku zajmowały się Zarządy Parków Krajobrazowych poszczególnych województw (województwo wrocławskie, wałbrzyskie, legnickie i jeleniogórskie). Tworzone były one na podstawie dokumentów Wojewódzkiej Rady Narodowej i Rozporządzeń Wojewody. W 1999 roku, na podstawie reformy administracyjnej i połączenia poszczególnych województw w jedno województwo dolnośląskie, powstała także jedna jednostka administrująca wszystkim parkami krajobrazowymi na tym obszarze pod nazwą Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych. Utworzony został on na mocy Rozporządzenia Nr 15 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 13 maja 1999 r. w sprawie utworzenia Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych.

Aktualnie Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych we Wrocławiu (DZPK) jest samorządową jednostką organizacyjną województwa dolnośląskiego i administruje 12 parkami krajobrazowymi. Nadzór nad jego działalnością sprawuje Zarząd Województwa Dolnośląskiego. Celem działania jednostki jest zapewnienie kompleksowej ochrony terenów podległych parków krajobrazowych zgodnie z obowiązującymi przepisami w zakresie ochrony przyrody i środowiska, planami ochrony parków oraz zasadami ekorozwoju, jak również prowadzenie edukacji ekologicznej z zakresu ochrony przy-

rody i kształtowania świadomości ekologicznej. Obszary parków krajobrazowych na Dolnym Śląsku obejmują najcenniejsze tereny o zróżnicowanej budowie geologicznej i geomorfologicznej, doliny rzeczne, zbiorniki wodne, siedliska leśne, niezabudowane przestrzenie w krajobrazie leśno-polno-łąkowym będące siedliskiem chronionych i rzadkich gatunków roślin, zwierząt i grzybów. O znaczeniu tych obszarów świadczy także fakt, że na części ich powierzchni występują inne formy ochrony przyrody w Polsce, m.in. rezerваты przyrody, pomniki przyrody, użytki ekologiczne czy obszary Natura 2000. Zadania z zakresu ochrony przyrody i działalności edukacyjnej na terenie parków krajobrazowych wykonuje Służba Parków Krajobrazowych.

Siedzibą Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych jest Wrocław. W strukturze organizacyjnej funkcjonują 4 oddziały – Wrocław, Wałbrzych, Legnica i Jelenia Góra. Jednostka posiada także 7 ośrodków edukacyjnych, są to: Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Jeleniej Górze, Baza Edukacji Przyrodniczej – Oddział Legnica w Piotrowicach, Centrum Edukacji Ekologicznej i Krajoznawstwa „Salamandra” w Mysłiborzu, Centrum Bioróżnorodności Doliny Baryczy w Miliczu, Izba Edukacji Leśnej w Strachocinie oraz obiekty będące siedzibami Oddziałów we Wrocławiu i Wałbrzychu.

Edukacja ekologiczna Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych realizowana jest w formie zajęć przyrodniczych stacjonarnych w ww. ośrodkach i placówkach oświatowych oraz terenowych na obszarze wszystkich dwunastu parków krajobrazowych. Oferta obejmuje szeroki zakres tematyczny i różne formy działań, m.in. konkursy przyrodnicze na płaszczyźnie lokalnej i wojewódzkiej, akcje informacyjne, imprezy edukacyjne, seminaria i konferencje, projekty ekologiczne. Ponadto, jako jednostka przygotowujemy i wydajemy publikacje na temat parków krajobrazowych, tj. ulotki, broszury, książki i albumy, przewodniki, plakaty, gry, kalendarze, mapy oraz dbamy o infrastrukturę oznaczeń parkowych tj. tablice informacyjne, pulpity, kierunkowskazy, miejsca wypoczynku w formie wiat i ławostolów, jak również tworzymy w terenie ścieżki edukacyjne. Powyższe działania realizowane są w ramach własnej działalności statutowej oraz ze wsparciem finansowym Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, jak również na zasadzie współpracy z lokalnymi i regionalnymi instytucjami wspierającymi ochronę przyrody.

Co roku dla dzieci i młodzieży z terenów parków krajobrazowych i Dolnego Śląska organizujemy jedno, dwu i kilkudniowe wyjazdy edukacyjne do Centrum Edukacji Ekologicznej i Krajoznawstwa „Salamandra” w Mysłiborzu koło Jawora na terenie Parku Krajobrazowego „Chełmy”. Średniorocznie z oferty edukacyjnej jednostki korzysta około 35 tys. osób.

**Wszystkie zajęcia edukacyjne organizowane przez
Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych są bezpłatne.**

Każdy park krajobrazowy na Dolnym Śląsku posiada logo parku nawiązujące swoją symboliką do miejsca lub charakterystycznych jego elementów. W odniesieniu do jeleniogórskich parków krajobrazowych, które zostały utworzone w tym samym roku, od początku ich powołania funkcjonowało jedno logo różniące się tylko nazwą parku. Łączyło ono symbol wody i gór, co jest spójne zarówno dla jednego jak i drugiego terenu, a wspólnym mianownikiem jest rzeka Bóbr.

Ryc. 1. Loga jeleniogórskich parków krajobrazowych.
Logo Rudawskiego Parku Krajobrazowego obowiązujące do 2011 roku.

DZPK Oddział Wrocław (4)

DZPK Oddział Legnica (2)

DZPK Oddział Jelenia Góra (2)

DZPK Oddział Wałbrzych (4)

Ryc. 2. Loga 12 Parków Krajobrazowych Województwa Dolnośląskiego i podział parków krajobrazowych w strukturze Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych (DZPK) na Oddziały.

W 2011 roku DZPK Oddział Jelenia Góra ogłosił konkurs na nowe logo Rudawskiego Parku Krajobrazowego, podkreślając jego specyfikę i wartość przyrodniczą. Pod uwagę brano pomysłowość oraz oryginalność pracy artystycznej i graficznej. Wybrane, nowe logo nawiązuje do nazwy parku i jego symbolu – rudzika na tle wzniesień Gór Sokolich. Od 2011 r. oznaczenie to jest obowiązującym logiem Rudawskiego Parku Krajobrazowego, które przedstawione jest w zestawieniu wszystkich 12 oznaczeń parków krajobrazowych na Dolnym Śląsku.

2019 rok to szczególny rok w działalności całej jednostki Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych we Wrocławiu i Oddziału w Jeleniej Górze. Związany jest on z podwójnym jubileuszem dotyczącym 20-lecia funkcjonowania instytucji, jako Zespołu Parków oraz 30-lecia utworzenia dwóch parków krajobrazowych w regionie jeleniogórskim, administrowanych przez DZPK Oddział Jelenia Góra. W ujęciu historycznym Rudawski Park Krajobrazowy i Park Krajobrazowy Doliny Bobru administrowane były do 1999 roku przez Zarząd Parków Krajobrazowych w Jeleniej Górze, którym kierował dyrektor. Po zmianach administracyjnych powstał oddział regionalny Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych, którego siedziba znajduje się przy ul. Kamiennogórskiej 2 w Jeleniej Górze–Sobieszowie, a oddziałem kieruje z-ca dyrektora. W latach 1989-2019 z działalnością Zarządu Parków Krajobrazowych i DZPK w Jeleniej Górze związane były 4 osoby na stanowiskach kierowniczych oraz 29 pracowników na różnych stanowiskach, przez różny czas zatrudnienia.

Ochrona przyrody w kraju i na terenie województwa dolnośląskiego jest, w aktualnej sytuacji prawnej, społecznej i klimatycznej, bardzo ważnym zagadnieniem i wyzwaniem do realizacji. Od czasu utworzenia pierwszego parku krajobrazowego na Dolnym Śląsku tematami ochrony tych obszarów i przestrzegania obowiązujących na ich terenie zapisów zajmują się pracownicy Służby Parków Krajobrazowych. Na przełomie całego tego okresu przeprowadzonych zostało mnóstwo spraw dotyczących m.in. administracji i postępowań administracyjnych, dokumentacji, uzgodnień i opinii czy organizacji działalności jednostki. Realizowane były sprawy, zgodnie z definicją parku krajobrazowego, mające na celu ochronę i zachowanie tego, co jest cenne dla przyrody i życia człowieka w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Jubileusz jednostki i jeleniogórskich parków krajobrazowych jest okazją do małego wspomnienia, a także przybliżenia informacji o jej działalności i na temat obszarów chronionych w formie parków krajobrazowych. Szczególnie oba parki w regionie jeleniogórskim – **Park Krajobrazowy Doliny Bobru i Rudawski Park Krajobrazowy**, utworzone w tym samym czasie tj. w 1989 roku, bogate w chronione i rzadkie gatunki flory i fauny, liczne zabytki upamiętniające historię i kulturę tych miejsc oraz posiadające wiele punktów widokowych, z których rozpościerają się piękne widoki na Pogórze Sudeckie i Karkonosze, warte są wyróżnienia i przedstawienia ich najcenniejszych wartości, które zostały opisane w dalszej części opracowania.

Szczegółowe informacje na temat działalności Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych dostępne są na stronie internetowej – www.dzpk.pl

PARKI KRAJOBRAZOWE w regionie jeleniogórskim

Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych Oddział Jelenia Góra na terenie regionu jeleniogórskiego administruje dwoma parkami krajobrazowymi tj. Parkiem Krajobrazowym Doliny Bobru i Rudawskim Parkiem Krajobrazowym. Obejmują one najcenniejsze pod względem przyrodniczym i krajobrazowym tereny okolic Jeleniej Góry. Dwa obszary, ale chroniące całkowicie dwa różne środowiska przyrodnicze – dolinę rzeczną i tereny górzyste. Jedynym elementem łączącym oba te obszary jest rzeka Bóbr, przepływająca przez jeden park, a na terenie drugiego stanowiąca główny cel ochrony. Z jednej strony jest to obszar wzdłuż rzeki Bóbr (od Jeleniej Góry do Lwówka Śląskiego) z jej malowniczymi przełomami rzecznyymi odsłaniającymi różnorodne i różnowiekowe formacje skalne oraz jeziorami zaporowymi – **Park Krajobrazowy Doliny Bobru**, a z drugiej strony to obszar Rudaw Janowickich o bardzo interesującej budowie geologicznej i licznych formach skalnych o różnych kształtach – **Rudawski Park Krajobrazowy**.

Park Krajobrazowy Doliny Bobru (PKDB)

Powierzchnia parku: 10 943 ha

Powierzchnia otuliny: 12 552 ha

Położenie administracyjne:

- miasto Jelenia Góra
- powiat jeleniogórski: gminy Jeżów Sudecki, Stara Kamienica
- powiat lwówecki: gminy Lubomierz, Lwówek Śląski, Wleń
- powiat złotoryjski: gmina Świerzawa

Celem ochrony parku jest zachowanie struktury układu hydrograficznego doliny rzeki Bóbr wraz z łąkami, starorzeczami i terenami podmokłymi oraz innych zbiorników wodnych będących siedliskami chronionych i rzadkich gatunków roślin, zwierząt i grzybów, jak również geologicznej i geomorfologicznej różnorodności parku, w tym licznych form skalnych – grzbietów i kulminacji, zrównań wierzchwinowych i stokowych oraz wychodni skalnych. Głównym dokumentem strategicznym Parku Krajobra-

Mapa Parku Krajobrazowego Doliny Bobru

zowego Doliny Bobru jest plan ochrony parku uchwalony Rozporządzeniem Wojewody Dolnośląskiego z dnia 23 marca 2001 r. (Dz. Urz. Woj. Doln., nr 28, poz. 278) oraz zakazy obowiązujące na jego terenie przyjęte Uchwałą nr LX/1083/10 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 30 września 2010 r. (Dz. Urz. Woj. Doln., nr 192, poz. 2093).

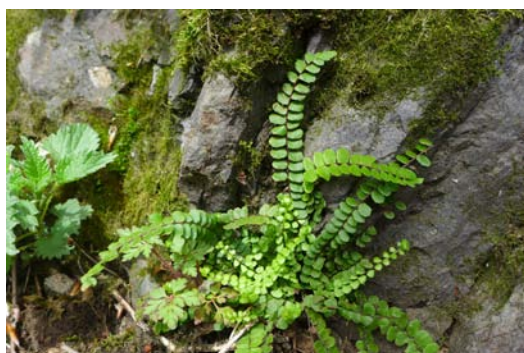
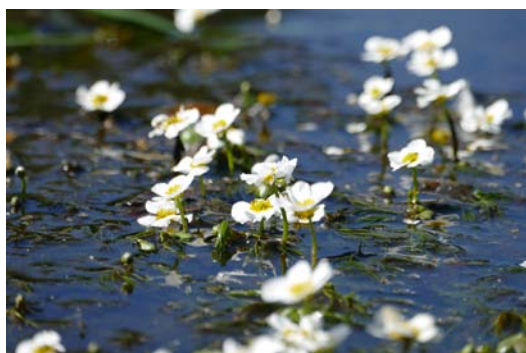
Plan ochrony parku opracowany na okres 20 lat składa się z operatu generalnego i dziesięciu operatów szczegółowych, dotyczących następujących zagadnień: przyrody nieożywionej i gleb, zasobów i ekosystemów wodnych, ekosystemów leśnych, flory oraz lądowych ekosystemów nieleśnych, fauny, dziedzictwa kulturowego, zagospodarowania przestrzennego, walorów rekreacyjnych, turystycznych i wypoczynkowych, własności i użytkowania terenu oraz sozologii. Działania na rzecz ochrony i kształtowania parku podporządkowuje się realizacji celów ekologicznych, kulturowych i społecznych.

Rzeka Bóbr na terenie parku płynie w bardzo urozmaicony sposób, tworząc w kilku miejscach ciekawe przełomy rzeczne. Do najbardziej reprezentacyjnych należy przełom Borowego Jaru koło Jeleniej Góry oraz przełom w okolicy Wrzeszczyna. Na terenie parku znajdują się na rzece Bóbr 3 zbiorniki zaporowe – Jezioro Modre, Wrzeszczyńskie i Pilchowickie. Największym zbiornikiem jest Jezioro Pilchowickie. Powstało ono w wyniku wybudowania na rzece zapory przeciwpowodziowej w latach 1904-12, która jest drugą, co do wielkości zaporą w Polsce.

WARTOŚCI PRZYRODNICZE

Park położony jest w obrębie Sudetów Zachodnich. Ze względu na jego lokalizację na styku różnych jednostek geologicznych (masyw karkonosko-izerski, metamorfik kaczawski, niecka północno-sudecka), a także położenie geograficznie obejmujące fragmenty Pogórza Izerskiego, Pogórza i Gór Kaczawskich oraz Kotliny Jeleniogórskiej, park charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem wartości przyrodniczych. Oprócz wielu pospolitych roślin i zwierząt występuje tutaj duża ilość gatunków chronionych, objętych ścisłą lub częściową ochroną.

Obszar parku charakteryzuje się wzajemnie przenikającymi się ekosystemami wodnymi, łąkowymi i leśnymi. Drzewostany w lasach są dobrze zachowane. Należą do nich bory mieszane, lasy mieszane, olsy oraz lasy łąkowe. Do gatunków powszechnie występujących należą: świerk, sosna, dąb, buk, a domieszki stanowią klon, grab, brzoza, modrzew, jodła. Tereny doliny rzeki Bóbr zajmują łąki, pastwiska, murawy czy zbiorowiska naskalne. Na florę naczyniową parku składa się około 800 gatunków roślin, z wieloma gatunkami objętymi ochroną całkowitą lub częściową, a także gatunkami rzadkimi w skali kraju. Na szczególną uwagę zasługuje zespół roślinności na Górze Zamkowej koło Wlenia, który chroniony jest także w formie rezerwatu przyrody. Stanowi on fragment grądu porastającego strome stoki zbudowane ze skał pochodzenia wulkanicznego i obficie występującego w runie czosnku niedźwiedziego. Dodatkową atrakcją, pod względem historycznym miejsca, są dobrze zachowane ruiny Zamku Wleń wraz z wieżą widokową, z której można podziwiać piękną panoramę miasta i okolic.

FLORA PARKU KRAJOBRAZOWEGO DOLINY BOBRU

Wyżej wymieniony teren to także obszar Natura 2000 „Ostoja nad Bobrem”. Florę parku wyróżniają stanowiska irgi czarnej i turzycy zwisłej, goryczki krzyżowej, ciemiernika zielonego oraz miejsca występowania kilku gatunków roślin z rodziny storczykowatych m.in. kruszczyka błotnego, buławnika mieczolistnego, podkolana białego czy storczyka plamistego. Innymi ciekawymi zbiorowiskami są paprocie porastające ściany skalne przełomów rzecznych czy obiekty geologiczne np. liczne stanowiska paprotki zwyczajnej, zanokcicy murowej, zanokcicy skalnej czy jedyne stanowisko zanokcicy północnej nieopodal Łupek i paprotnika kolczystego występującego w rezerwacie przyrody „Góra Zamkowa”. Wzdłuż rzeki Bóbr i jej dopływów, rzadziej w sąsiedztwie stawów,

wykształciły się zbiorowiska szuwarowe, a także wodne. Na szczególną uwagę zasługują skupiska włosienicznika rzeczno występujące na rzece Bóbr od Pilchowic do Lwówka Śląskiego. Do innych ciekawych gatunków roślin wodnych można zaliczyć turzycę zwiśłą i ponikło błotne występujące na brzegach Jeziora Pilchowickiego. Ponadto na terenie parku i otuliny występuje 14 pomników przyrody.

FAUNA PARKU KRAJOBRAZOWEGO DOLINY BOBRU

Tereny rzeki Bóbr i jej dopływów oraz zbiorniki wodne są miejscem występowania zróżnicowanego składu fauny, zarówno gatunków pospolitych jak i chronionych. Badania ichtiologiczne wykazały występowanie m.in. szczupaka, klenia, leszcza, okonia, pstrąga, karasia, śliza czy głowacza białopłetwego. W ostatnim czasie działania

ochronne przyczyniły się do zmniejszenia zanieczyszczenia i podniesienia jakości oraz czystości wód rzecznych, a tym samym także ilości występujących tam ryb. Środowisko terenów podmokłych i wodnych rzeki Bóbr sprzyja występowaniu licznych owadów – ważek, motyli, chrząszczy. Wśród płazów na terenie parku możemy spotkać m.in. salamandrę plamistą, traszkę zwyczajną czy grzebieniastą, ropuchę szarą i różne gatunki żab. Gady reprezentowane są m.in. przez jaszczurkę żyworodną i zwinę, padalca zwyczajnego, zaskrońca zwyczajnego czy żmiję zygzakowatą. Znane jest także jedno stanowisko gniewosza plamistego w okolicach Zapory Pilchowickiej. Wszystkie gatunki płazów i gadów w Polsce objęte są ochroną prawną. Bogatą i różnorodną grupę pod względem gatunków stanowią ptaki. Na terenie parku stwierdzono występowanie 110 gatunków, m.in.: nurogęś, przepiórkę, derkacza czy samotnika. Spotykane są bociany, łabędzie, jastrzębie, myszołowy, dzięcioły, zimorodki czy różne gatunki sów. Występuje tu także puchacz wpisany do Polskiej Czerwonej Księgi Gatunków Zagrożonych. Duża różnorodność obszaru parku wpływa na liczebność i skład gatunkowy ssaków. Występują m.in. sarny, jelenie, dziki, lisy, borsuki, wiewiórki, krety, popielice, ryjówki. Różnicowaną gatunkowo grupę stanowią także nietoperze, a szczególnie cenne stanowisko kolonii rozrodczej nocka dużego na strychu kościoła św. Mikołaja we Wleniu.

WARTOŚCI HISTORYCZNE I KULTUROWE

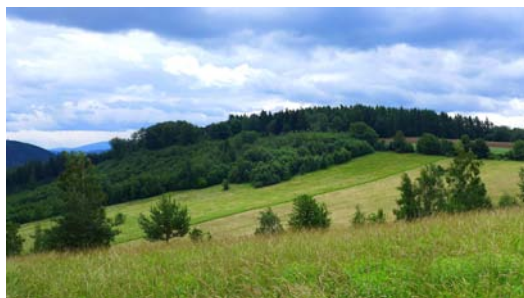
Obszar parku krajobrazowego, zgodnie z jego definicją, to także wiele wartości historycznych i kulturowych związanych z bogatą przeszłością tego terenu. Głównymi i największymi aglomeracjami miejskimi są: Jelenia Góra, Wleń i Lwówek Śląski. Wszystkie te miasta łączy średniowieczny rodowód. Powstały one w około XII-XIII wieku. Jednakże w świetle badań archeologicznych osadnictwo na tych terenach rozwijało się już dużo wcześniej. Najważniejsze stanowiska archeologiczne na terenie parku znajdują się w Lwówku Śląskim – Płakowicach, we Wleniu w obrębie Zamku Wleń i Wleńskiego Gródka, na wzniesieniu Łopata (366 m n.p.m.) na zachodnim brzegu rzeki Bóbr między Dębowym Gajem a Marczowem, w okolicach Wieży Książęcej w Siedlęcinie oraz na Wzgórzu Bolesława Krzywoustego w Jeleniej Górze. Znaleźiska cennych przedmiotów podczas badań archeologicznych w tych miejscach dowodzą, że dolina rzeki Bóbr była doskonale funkcjonującym szlakiem transportowym łączącym północne obszary Polski z Czechami. Pozostałością dawnych czasów na terenie parku są m.in. ruiny zamków, liczne obiekty zabytkowe, założenia pałacowo-parkowe, kościoły, kapliczki, cmentarze, kamienne krzyże czy obiekty hydrotechniczne na rzece Bóbr. Na obszarach wiejskich, w niektórych miejscach, zachowało się wiele obiektów mieszkalnych i gospodarczych architektury ludowej wykonane w technologii szkieletowej, przysłupowej czy zrębowej. Przykładami miejsc historyczno-kulturowych wartych zobaczenia na terenie parku są m.in. Borowy Jar – przełom rzeczny pomiędzy Jelenią Górą a Siedlęcinem, Wieża Książęca w Siedlęcinie, założenie pałacowo-parkowe w Maciejowcu czy Zamek Wleń we Wleniu.

MIEJSCA I OBIEKTY ZABYTKOWE NA TERENIE PARKU KRAJOBRAZOWEGO DOLINY BOBRU

WALORY KRAJOBRAZOWE

Park krajobrazowy posiada szeroko rozwiniętą sieć szlaków turystycznych pieszych i rowerowych o znaczeniu lokalnym, regionalnym i międzynarodowym. Inne formy turystyki to kajakarstwo, wspinaczka skałkowa, wędkarstwo, turystyka konna czy turystyka rekreacyjna związana z wypoczynkiem nad jeziorami. Najwyższym wzniesieniem na terenie parku jest Siedlęcinka (495 m n.p.m.), natomiast najniżej położona jest terasa zalewowa rzeki Bóbr w okolicach Lwówka Śląskiego (ok. 205 m n.p.m.). Wiele wzniesień i formacji skalnych na terenie parku to wspaniałe punkty widokowe m.in.: Trafalgar i Sośnik w Borowym Jarze, Kapitański Mostek na Stanku, Góra Kaczmarka w Radomicach, Góra Zamkowa we Wleniu, Szwajcaria Lwówecka w Lwówku Śląskim, z których można podziwiać panoramę Karkonoszy, Pogórza i Gór Izerskich czy Pogórza i Gór Kaczawskich, a z wieży widokowej na Wzgórzu Bolesława Krzywoustego w Jeleńniej Górze także krajobraz drugiego parku tj. Rudawskiego Parku Krajobrazowego.

Rudawski Park Krajobrazowy (RPK)

Powierzchnia parku: 15 705 ha

Powierzchnia otuliny: 6 600 ha

Położenie administracyjne:

- miasto Jelenia Góra
- powiat jeleniogórski: gminy Kowary, Janowice Wielkie, Myślakowice
- powiat kamiennogórski: gminy Kamienna Góra, Marciszów
- powiat jaworski: gmina Bolków

Park położony jest na pograniczu Sudetów Zachodnich i Środkowych, a jego dominującym elementem krajobrazu jest grzbiet Rudaw Janowickich rozciągający się od Przełęczy Kowarskiej po przełomową dolinę Bobru pomiędzy Ciechanowicami a Janowicami Wielkimi. Celem parku jest ochrona wartości przyrodniczych wraz z całą różnorodnością flory i fauny występującej na jego obszarze oraz zachowanie geologicznej i geomorfologicznej różnorodności, w tym licznych form skalnych. Dokumentami prawnymi Rudawskiego Parku Krajobrazowego jest plan ochrony parku przyjęty Uchwałą Sejmiku Województwa Dolnośląskiego nr XVI/329/11 z dnia 27 października 2011 r. (Dz. Urz. Woj. Doln., nr 250, poz. 4507) oraz zakazy obowiązujące na jego terenie uchwalone Rozporządzeniem Wojewody Dolnośląskiego z dnia 7 listopada 2007 r. (Dz. Urz. Woj. Doln., nr 277, poz. 3386).

Plan ochrony parku opracowany na lata 2011-2030 składa się z ośmiu załączników, zawierających szczegółowe zapisy i zakresy prac dotyczących poszczególnych zagadnień ochrony przyrody i kształtowania krajobrazu. W celu eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych dla wybranych obszarów parku wyznaczone zostały cztery strefy funkcjonalne tj. F1 – obejmująca zwarte kompleksy lasów niezależnie od rodzaju własności, F2 – tereny pozostające w użytkowaniu rolnym, nieużytki rolne, zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne oraz tereny rozproszonej zabudowy, F3 – obszary zwartej zabudowy wiejskiej w granicach parku i F4 – tereny krajobrazu zdegradowanego. Celem utworzenia ww. stref jest ochrona cennych elementów środowiska przyrodniczego poprzez tworzenie warunków racjonalnego korzystania z jego zasobów oraz przywrócenia walorów krajobrazowych w obszarach zdegradowanych działalnością górnictwem. Dodatkowo na podstawie wyników inwentaryzacji i waloryzacji zasobów środowiska

Mapa Rudawskiego Parku Krajobrazowego

przyrodniczego, krajobrazowego i kulturowego oraz stwierdzonych tendencji w zakresie zagospodarowania przestrzennego i użytkowania terenu wyznaczono 5 obszarów realizacji działań ochronnych tj. nr 1 – ochrony zasobów przyrody nieożywionej, wód i gleb, nr 2 – ochrony ekosystemów leśnych, nr 3 – ochrony ekosystemów nieleśnych, nr 4 ochrony ekosystemów wodnych i nr 5 ochrony walorów krajobrazowych i kulturowych. O istotności ochrony tego terenu świadczy także fakt występowania na jego obszarze innych form ochrony przyrody w Polsce tj. obszarów Natura 2000 (4 obszary – Rudawy Janowickie, Trzczańskie Mokradła, Stawy Karpnickie oraz Góry i Pogórze Kaczawskie) oraz licznych pomników przyrody.

WARTOŚCI PRZYRODNICZE

Rudawy Janowickie charakteryzują się interesującą budową geologiczną. Na terenie tym stykają się cztery duże jednostki geologiczne, różniące się historią oraz rodzajem i wiekiem występujących w ich obrębie skał. Znaczna ich część zbudowana jest z granitów, występujących w kilku odmianach, różniących się od siebie składem i wielkością poszczególnych minerałów. We wschodniej części Rudaw Janowickich występują skały metamorficzne – gnejsy, łupki łuszczkowe, amfibolity oraz skały osadowe reprezentowane przez różnorodne skały okruchowe m.in. zlepieńce, piaskowce, mułowce. Na terenie całych Rudaw Janowickich, a szczególnie w ich północnej części, spotyka się liczne i różnych kształtów formacje skalne. Do najbardziej znanych i wartych zobaczenia zaliczamy m.in. Starościńskie Skały na szczycie Lwiej Góry, Piec, Skalny Most, Skalne Bramy, Fajkę, Rylec.

Z budową geologiczną i geomorfologiczną Rudaw Janowickich ściśle związana jest szata roślinna. Występują tutaj ekosystemy leśne, nieleśne i wodne. Obszary leśne stanowią ponad 57% powierzchni parku. Dominują monokultury świerkowe zaliczane do lasów ochronnych. Lasy liściaste i mieszane zbliżone są swoim charakterem do zbiorowisk naturalnych, a głównymi gatunkami są buk, modrzew, dąb, jesion. Do dobrze zachowanych i cennych zbiorowisk nieleśnych zaliczamy: zbiorowiska wodne i związane z środowiskiem wodnym, torfowiskowe, źródliskowe, łąkowe i pastwiskowe, ziołorośla, zrębowe i okrajkowe, polne i ruderalne, naskalne oraz murawy. Do najliczniejszych i najciekawszych florystycznie roślinności na terenie parku należą łąki i pastwiska. Na terenie parku zinwentaryzowano 390 gatunków roślin naczyniowych. Charakterystycznymi gatunkami w regionie, ale także w skali kraju są zanokcica serpentynowa i zanokcica ciemna oraz miejsca licznie występującej śnieżycy wiosennej i różnych storczyków. Na terenie parku stwierdzono 12 gatunków storczyków m.in.: storczyk płamisty, kukułka Fuchsa, kruszczyk błotny, gółka długoostrogowa. Na uwagę zasługuje także cenne zbiorowisko roślinności torfowiskowej występujące na Trzczańskich Mokradłach, gdzie występuje m.in. rosziczka okrągłolistna, wełnianka pochwowata czy wąskolistna, żurawina błotna. Stanowisko na terenie parku, jako gatunku narażonego na wyginięcie, ma także arnika górską – gatunek wymieniony w Polskiej Czerwonej Księdze Roślin.

FLORA RUDAWSKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO

Fauna parku, podobnie jak flora, związana jest z różnorodnością terenu. Najliczniejszą grupę stanowią bezkręgowce, a wśród nich owady, a szczególnie motyle m.in. modraszek telejus czy czerwończyk nieparek. W ocenie siedlisk wodno-błotnych duże znaczenie ma występowanie różnych gatunków ważek m.in. żagnica błękitna, łunica czerwona czy szablak zwyczajny. Wśród chrząszczy na terenie parku stwierdzono stanowiska pachnicy dębowej. Natomiast najbardziej zasobną w gatunki grupą kręgowców są ptaki, ogółem stwierdzono 136 gatunków. Obszary najbardziej zasobne pod względem awifauny to stawy w Karpnikach i Bukowcu oraz Trzczańskie Mokradła z bogac-

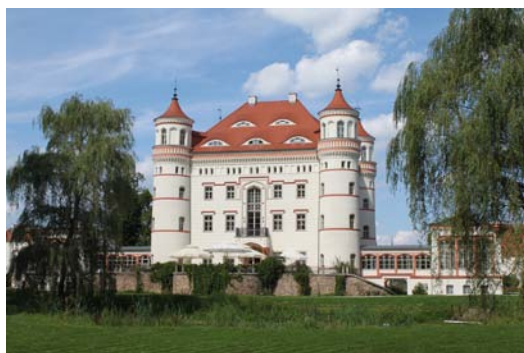
twem gatunków wodno-błotnych. Na terenie parku stwierdzono występowanie licznych gatunków sów, m.in. puszczyka, włochatki, sóweczki, uszatki. Wśród 47 gatunków ssaków znaczna ich część objęta jest ochroną ścisłą. Osobliwością o dużej wartości przyrodniczej są nietoperze, których stwierdzono 14 gatunków. Liczne stare i opuszczone sztolnie, jako pozostałość po dawnej działalności górniczej m.in. w okolicach Wieściszowic, Raszowa, Kowar czy Janowic Wielkich, są miejscem ich zimowania i rozwoju. Rzeki i zbiorniki wodne na terenie parku charakteryzują się także dużym zróżnicowaniem ichtiofauny, która liczy ponad 20 gatunków m.in. rzadko występującego głowacza białopłetwego.

Płazy obejmują występowanie 12 gatunków, m.in. kumak nizinny czy rzekotka drzewna. Największe skupiska różnych gatunków płazów występują na obszarach stawów przede wszystkim w Bukowcu i Karpnikach, ale także na terenach podmokłych Trzczańskich Mokradeł. Wśród gadów zinwentaryzowano 5 gatunków, tj. jaszczurka zwinka i żyworodna, padalec zwyczajny, zaskroniec zwyczajny i żmija zygzakowata.

WARTOŚCI HISTORYCZNE I KULTUROWE

Obszar Rudawskiego Parku Krajobrazowego oprócz wartości przyrodniczych charakteryzuje się także bogatą historią. Zachowało się tu wiele wspaniałych obiektów zabytkowych i pomników dziedzictwa kulturowego oraz miejsc dawnego osadnictwa i działalności górniczej związanej z eksploatacją podziemną i odkrywkową surowców mineralnych. Do najcenniejszych obiektów zabytkowych należą m.in. ruiny zamku Bolców, pozostałości zamku Sokolec, dwory i pałace z założeniami parkowymi w Wojanowie, Łomnicy, Karpnikach, Bukowcu i Mysłakowicach (stanowią one unikalny przykład realizacji spójnej kompozycji przestrzennej, której elementy składowe połączono w całość za pomocą niezwykle przemyślanych i konsekwentnie zrealizowanych powiązań widokowych i komunikacyjnych – obecnie obiekty stanowią własność prywatną z przeznaczeniem na hotele i bazę konferencyjno-szkoleniową), obiekty sanatoryjne w Kowarach-Wojkowie, liczne obiekty architektury sakralnej czy zabudowania architektury w stylu tyrolskim w Mysłakowicach. Natomiast ślady dawnych złóż znajdują się m.in. w okolicach Kowar, Janowic Wielkich, Miedzianki, Wieściszowic.

OBIEKTY ZABYTKOWE NA TERENIE RUDAWSKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO

Przykładami miejsc historyczno-kulturowych wartych zobaczenia na terenie parku są m.in. trasa Pałaców i Ogrodów Kotliny Jeleniogórskiej prezentująca założenia pałacowo-parkowe, Schronisko Szwajcarkach w Karpnikach czy Kolorowe Jeziorka w Wieściszowicach.

WALORY KRAJOBRAZOWE

Turystyka na terenie parku jest dobrze rozwinięta i oparta na gęstej sieci szlaków turystycznych o znaczeniu lokalnym, regionalnym i międzynarodowym, umożliwiających różne formy rekreacji i wypoczynku. Ogółem wyznaczonych jest 140 km szlaków pieszych, 125 km szlaków rowerowych, 13 km szlaku wodnego oraz liczne ścieżki edukacyjne, w tym dwie utworzone z inicjatywy Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych Oddział Jelenia Góra. Inne formy turystyki to wspinaczka skałkowa i buldering, geoturystyka, turystyka konna czy narciarstwo biegowe. Dominującym elementem krajobrazu parku są Rudawy Janowickie, ciągnące się na długości ok. 16 km. Na ich terenie występuje wiele wzniesień i formacji skalnych stanowiących naturalne punkty widokowe, z których można podziwiać panoramę Karkonoszy, Pogórza i Gór Kaczawskich, Kotliny Jeleniogórskiej, Marciszowskiej czy Kamiennogórskiej. Należą do nich m.in.: Lwia Góra, Mała Ostra, Brzeźnik, Rudnik.

Najwyższym wzniesieniem parku jest Skalnik (945 m n.p.m.) z wyraźnie widocznym na zboczu gołoborzem. Szczególną osobliwością parku są Góry Sokole z dwoma szczytami – Krzyżną Górą (654 m n.p.m.) i Dużym Sokolikiem (623 m n.p.m.).

PANORAMY RUDAWSKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO

*Jeśli będziesz mi mówił – zapomnę.
Jeśli będziesz mnie uczył – może zapamiętam.
Jeśli mnie zaangażujesz – nauczę się.*

Benjamin Franklin

EDUKACJA EKOLOGICZNA

Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Jeleniej Górze

Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych Oddział Jelenia Góra funkcjonuje także jako Ośrodek Edukacji Ekologicznej, który prowadzi szeroką działalność edukacyjną i informacyjną. Co roku z oferty edukacyjnej ośrodka korzysta ponad 4 tys. osób.

Zajęcia edukacyjne prowadzone są w formie zajęć stacjonarnych – warsztatów w ośrodku i ogrodzie dydaktycznym, na terenie szkół i placówek oświatowych regionu jeleniogórskiego – oraz wycieczek terenowych na obszarze dwóch administrowanych parków krajobrazowych, jak również utworzonych z inicjatywy oddziału na terenie parków ścieżek edukacyjnych.

Głównym celem prowadzonej działalności edukacyjnej jest upowszechnienie wiedzy o parkach krajobrazowych wśród dzieci i młodzieży oraz dorosłych, a także różnych zagadnień ochrony przyrody i szeroko rozumianej ekologii. Tematy zajęć przyrodniczych w ośrodku dotyczą m.in.: chronionych gatunków flory i fauny, grzybów, rozpoznawania różnych gatunków drzew, ptaków. Zajęcia prowadzone są w formie wykładów, prelekcji, warsztatów i prezentacji oraz dostosowane są do wieku i zainteresowania uczestników. Ośrodek dysponuje dwoma salami edukacyjnymi wyposażonymi w niezbędny sprzęt do prezentacji multimedialnych oraz posiada pomoce edukacyjne m.in. binokulary, lornetki, lupy. Dodatkowymi atrakcjami są ekspozycje wybranych gatunków ptaków, ssaków, owadów, a także minerałów i skał. Przy sprzyjających warunkach pogodowych większość zajęć edukacyjnych odbywa się na świeżym powietrzu w ogrodzie dydaktycznym położonym przy Ośrodku Edukacji Ekologicznej.

Program edukacyjny realizowany przez ośrodek obejmuje różne formy działalności. Znaczna ich ilość odbywa się cyklicznie m.in.: akcja informacyjna pt. „Zakaz wypalania traw”, akcja sprzątnięcia świata w Parku Krajobrazowym Doliny Bobru – teren Borowego Jaru, spotkanie edukacyjne pt. „EKOPrzedszkolak”, spotkanie edukacyjne pt. „Wielki Dzień Pszczół”, warsztaty pt. „Las pełen niespodzianek” czy „Dzień Krajobrazu”. Co roku ogłaszane są nowe konkursy przyrodnicze. Informacje o działalności edukacyjnej i administracyjnej promowane są na także na lokalnych stoiska firmowych w Jeleniej Górze i na terenie gmin parkowych m.in.: festyn pt. „Dni Czarnego” w Jeleniej Górze, spotkanie edukacyjne pt. „Edukacja ekologiczna Związku Gmin Karkonoskich – Czyste Karkonosze” w Bukowcu, Letni Festiwal Sztuki – ArtSkwer w Szklarskiej Porębie, piknik pod Chojnikiem w Sobieszowie.

EDUKACJA EKOLOGICZNA W PRZESZŁOŚCI

Dodatkową działalnością w ramach edukacji i promowania miejsc na terenie parków krajobrazowych wartych zobaczenia jest tworzenie ścieżek przyrodniczych.

Z inicjatywy oddziału i we współpracy z lokalnymi jednostkami powstały 4 ścieżki tj. na terenie Parku Krajobrazowego Doliny Bobru „Jak kropla skałę drążyła” (teren Borowego Jaru pomiędzy Jelenią Górą a Siedlęcinem) i „Jezioro Pilchowickie” (trasa wzdłuż niebieskiego szlaku turystycznego przebiegająca brzegiem rzeki Bóbr i Jeziora Pilchowickiego pomiędzy Wrzeszczynem a Pilchowicami) oraz na terenie Rudawskiego Parku Krajobrazowego „W poszukiwaniu sokoła wędrownego” (teren Gór Sokolich) i „Kolorowe Jezioro” (trasa wzdłuż zielonego szlaku turystycznego na odcinku od parkingu w Wieściszowicach na szczyt Wielkiej Kopy).

EDUKACJA EKOLOGICZNA WSPÓLCZEŚNIE

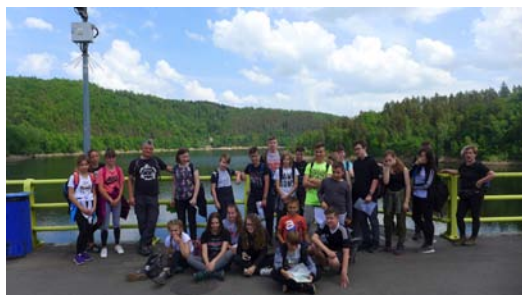
Wszystkie zajęcia edukacyjne organizowane przez Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Jeleniej Górze są bezpłatne. Warunkiem ich realizacji jest przesłanie na adres ośrodka zgłoszenia, ustalenie tematu zajęć i spraw organizacyjnych z edukatorem Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych Oddział Jelenia Góra. W ramach działań promocyjnych oddział organizuje również, co roku 2-dniowe wyjazdy edukacyjne dla uczniów szkół regionu jeleniogórskiego do Centrum Edukacji Ekologicznej i Krajoznawstwa „Salamandra” w Myśliborzu koło Jawora na terenie Parku Krajobrazowego „Chełmy”.

Ośrodek Edukacji Ekologicznej przygotowuje także liczne oraz w różnej formie materiały informacyjne i edukacyjne na temat ochrony przyrody i parków krajobrazowych, o których informacja przedstawiona jest w dalszej części opracowania.

Stacjonarne zajęcia przyrodnicze w Ośrodku Edukacji Ekologicznej i ogrodzie dydaktycznym DZPK Oddział Jelenia Góra

Terenowe zajęcia przyrodnicze na szlakach turystycznych i ścieżkach edukacyjnych na obszarze jeleniogórskich parków krajobrazowych

OGRÓD DYDAKTYCZNY

Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych

Przy Ośrodku Edukacji Ekologicznej w Jeleniej Górze znajduje się ogród dydaktyczny. Utworzony został w 2011 roku w ramach projektu pt. „Adaptacja terenu wokół siedziby DZPK Oddział Jelenia Góra na cele prowadzonej edukacji ekologicznej”. Na zarośniętym i zaniedbanym terenie, w perspektywie dwóch lat, poprzez wykonanie prac porządkowych, projektowych i zagospodarowania infrastrukturalnego powstał ogród dydaktyczny jako baza do realizacji edukacji ekologicznej w bliskim kontakcie z przyrodą. Z roku na rok prowadzone są prace uzupełniające dotyczące nasadzeń i nowych stanowisk edukacyjnych, mające na celu uatrakcyjnienie miejsca jako bazy edukacyjnej. W perspektywie kilku lat ogród stał się zieloną oazą, miejscem wypoczynku i rekreacji, terenem przyjaznym dla owadów i innych drobnych zwierząt.

Na jego obszarze znajdują się aktualnie alejki spacerowe, oczko wodne, wyeksponowany pomnik przyrody – miłorząb dwukłapowy, tablice informacyjne, wiatka edukacyjna oraz liczne stanowiska edukacji ekologicznej m.in.: ekspozycja geologiczna z różnymi rodzajami skał występującymi na terenie parków krajobrazowych, kącik pszczelarski z ulem i hotelem dla owadów, rabaty z nasadzeniami ziół leczniczych i roślin ozdobnych, stanowisko segregacji odpadów z pojemnikami na szkło, plastik i papier, punkt dokarmiania ptaków. Ogród dostępny jest zarówno dla grup zorganizowanych, jak i indywidualnych osób, od poniedziału do piątku w godzinach 8.00-16.00.

W ogrodzie dydaktycznym przez pracowników oddziału prowadzone są zajęcia przyrodnicze w formie warsztatów praktycznych umożliwiających uczestnikom zajęć bezpośredni kontakt z przyrodą oraz organizowane są różnego rodzaju akcje i imprezy edukacyjne.

*Tworzenie ogrodu dydaktycznego
Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych*

OGRÓD DYDAKTYCZNY DZPK WSPÓŁCZEŚNIE

WALORY KRAJOZNAWCZE

Park Krajobrazowy Doliny Bobru i Rudawski Park Krajobrazowy

Parki krajobrazowe tworzy się z reguły celem zabezpieczenia wartości przyrodniczych i walorów krajobrazowych danego terenu. Jednak na terenach objętych taką ochroną znajdują się także walory krajoznawcze często mające podstawowe znaczenie podczas planowania wycieczek przez osoby chcące poznać dany park. Przede wszystkim są to obiekty architektoniczne: pałace, zamki, kościoły ale także obiekty małej architektury stawiane w dawnych czasach przy drogach czy w miejscach wydarzeń, które upamiętniają. Są to także punkty widokowe i ciekawe trasy turystyczne.

Park Krajobrazowy Doliny Bobru

Jeśli chodzi o Park Krajobrazowy Doliny Bobru to magnesem ściągającym turystów jest sama dolina Bobru, którego wody opływają liczne wzniesienia wywołując u spacerowiczów nie tylko podziw dla twórców przyrody ale niepokój, czy aby rzeka za kolejnym zakrętem płynie dalej. Nic dziwnego, że jedno z takich miejsc nazwano Końcem Świata.

Pierwszym ciekawym miejscem jest Wzgórze Bolesława Krzywoustego – miejsce, w którym według legendy narodziła się Jelenia Góra. To właśnie w lasach rosnących na tym wzgórzu Bolesław Krzywousty w 1108 roku podczas polowania spotkał dorodnego jelenia, od którego powstała nazwa miasta. To tutaj zbudowano zamek, co do którego

Gościniec PTTK „Perła Zachodu”

przekazy historyczne nie są jednoznaczne. Pewnym jest, że znajdujący się tu obiekt po wykupieniu przez jeleniogórską Radę Miasta w 1433 roku został rozebrany, by w razie zajęcia przez wrogie wojska nie stwarzał zagrożenia dla miasta. Do dzisiaj krąży legenda o ukrytych w podziemnej komnacie skarbach. Zdarzyło się nawet, że jeden z mieszkańców niejaki Kilian postanowił uszczknąć nieco z tego skarbu. Jednak zamiast złota znalazł śmierć.

W 1910 roku na wzgórzu rozpoczęto budowę wieży widokowej, którą oddano do użytku rok później, dokładnie w 800. rocznicę budowy wspomnianego zamku. „Wieża cesarska” nazwana wówczas tak na cześć cesarza Wilhelma od 1945 roku zmieniła nazwę na „Grzybek”.

W niewielkiej odległości od Wzgórza Bolesława Krzywoustego znajduje się wzgórze o nazwie Siodło. Można tam spotkać ducha niejakiego Sättlera, który bił fałszywe monety i został za to – zgodnie z ówczesnym prawem – spalony na stosie.

Tuż obok zachowały się resztki fundamentów świątyni Apollina a nieco poniżej Cudowne Źródło, z którego czerpano wodę wykorzystywaną podczas rozstrzygnięcia sporów małżeńskich, jako że jej wypicie sprzyjało prawdomówności.

Z dawnych budowli służących wypoczynkowi mieszkańców Jeleniej Góry w całości nie zachowała się żadna. Można jednak podziwiać piękne widoki z miejsca zwanego Tafalgar. Również rozległe widoki można podziwiać z Sośnika znajdującego na usytuowanej po drugiej stronie Bobru Górze Gapy. Tam też znajduje się niewielki chybotek.

Ze względów komunikacyjnych oba brzegi Bobru w rejonie Wzgórza Krzywoustego zostały spięte wiaduktem kolejowym oddanym do użytku w 1866 roku. Po wysadzeniu w powietrze przez wojska niemieckie w 1945 roku zbudowano nowy obiekt, który oddano do użytkowania w 1953 roku.

W miejscu wspomnianym wcześniej jako Koniec Świata znajduje się obecnie elektrownia wodna „Bobrowice III” wzniesiona na bazie siłowni fabrycznej działającej w okresie międzywojennym w fabryce papieru. Tuż obok zbudowano zupełnie nową elektrownię „Bobrowice IV”.

Po drugiej stronie rzeki na wzgórzu znajdują się resztki średniowiecznego zameczku. Niestety niewiele wiemy o tym obiekcie. Wzniesiony ponoć pod koniec XIII wieku został zniszczony przez Husytów w 1428 roku. Ponieważ miejsce to opanowali rozbójnicy mieszczańscy wysłali wojska, które położyły kres tego rodzaju praktykom i by taka sytuacja nie miała miejsca w przyszłości nakazali całkowite zniszczenie obiektu.

Najliczniej odwiedzanym miejscem w Borowym Jarze jest Gościniec „Perła Zachodu”. Wzniesiony w 1927 roku oferował nie tylko jadło, ale także kajaki cumowane w niewielkiej przystani poniżej. Po II wojnie światowej obiekt został przejęty przez PTTK i obecnie jest zarządzany przez spółkę „Sudeckie Hotele i Schroniska”. Dzięki zbudowanej kładce można w tym miejscu przejść na drugą stronę Jeziora Modrego i dalej w stronę Góry Gapy.

Obiektem wartym obejrzenia jest działająca od 1925 roku elektrownia wodna, dzisiaj znana jako „Bobrowice I” oraz umieszczone w zboczach nad tamą przeniesione

Wieża Książęca w Siedlęcinie

w okresie budowy Jeziora Modrego marmity czyli kociołki powstałe w skale wskutek wirowania wprawionych w ruch przez wodę kamieni.

W Siedlęcinie znajduje się Wieża Książęca będąca jednym z najcenniejszych zabytków na Dolnym Śląsku. Wzniesiona na początku XIV wieku przechodziła we władanie coraz to nowych właścicieli, co wiązało się z kolejnymi zmianami w jej substancji. Doprowadziło to do ukrycia pod tynkiem polichromii umieszczonych na ścianach w sali reprezentacyjnej. Polichromie ilustrujące m.in. legendę o Lancelocie z Jeziora zostały „odkryte” pod koniec XIX wieku. Są one ewenementem w skali światowej gdyż przedstawiają sceny świeckie, a w tamtych czasach ukazywano tylko sceny o tematyce religijnej. Obecnie wieża jest własnością Fundacji „Zamek Chudów” i można ją zwiedzać. Na przyległym terenie organizowane są sobotnie kiermasze produktów regionalnych.

Jednym z ciekawszych obiektów hydrotechnicznych jest zapora i elektrownia na Jeziorze Pilchowickim. Zapora spiętrzająca wody Bobru została oddana do użytku w roku 1912. Otwarcia dokonał osobiście Cesarz Wilhelm II. Wysoka na 62 metry zamyka zbiornik o pojemności 50 mln metrów sześciennych wody. Obiekt ten zbudowano, jako jeden z wielu, po wielkiej powodzi z roku 1897 by zabezpieczyć te tereny przed skutkami kolejnej powodzi. W latach następnych poniżej zapory zbudowano elektrownię wodną działającą nieprzerwanie do dziś. Dla potrzeb budowanej wówczas linii kolejowej (1909 rok) przerzucono przez jezioro wiadukt kolejowy o długości 130 metrów.

Wleń to miejscowość magiczna. Nie dość, że znajdują się tu dwa pałace, to do tego na wzgórzu wzniesiono murowany zamek uważany za najstarszy tego typu obiekt na Śląsku, a może i w Polsce. Jego początki sięgają 1160 roku czyli czasów Bolesława Wysokiego. Rozwój obiektu zatrzymał się na dacie 1646, czyli czasach wojny 30-letniej. Od tej

Pałac Książęcy we Wleniu

pory pozostaje on w ruinie. Obecnie dzięki wzięciu go pod opiekę przez grupę pasjonatów, którzy organizują nietypowe formy zwiedzania, zamek odwiedza coraz liczniejsza rzesza turystów.

Na Wzgórzu Zamkowym znajduje się także kościół p.w. św. Jadwigi Śląskiej. Zona Henryka Brodatego została przez Kościół obwołana świętą i patronką Śląska. Czasem można, przebywając w kościółku, odnieść wrażenie, że słyszy się modlitwę szeptaną przez Jadwigę.

Wleń słynie z pomnika Gołębiarki stojącego na Rynku. Pomnik został wzniesiony w 1914 roku z okazji 700-lecia założenia miasta. Nawiązuje on do odbywających się tu od XV wieku targów gołębic, ale także do pewnej legendy. Otóż w XIV wieku Wleń nawiedziła wielka powódź. Wielu ludzi straciło wówczas nie tylko dobytek, ale i życie. Ocaleni nie mieli co jeść. Nie widząc wyjścia z tej sytuacji udali się po radę do mieszkającego w górach mędrca. Ten poradził im, by na rynku wysypali pozostałe ziarno i karmili nim gołębie. Rada okazała się dobra i po roku plony były tak obfite, że zebrany ziarnem napełniono wszystkie spichrze i magazyny. Z wdzięczności mieszkańcy Wlenia dokarmiają gołębie do dziś.

Oprócz gołębi Wleń jest znany z jednej z największych kolonii nietoperzy (nocka dużego) w Polsce. Znajduje się ona na strychu kościoła św. Mikołaja wybudowanego z fundacji księżnej Jadwigi i księcia Henryka Brodatego w roku 1217.

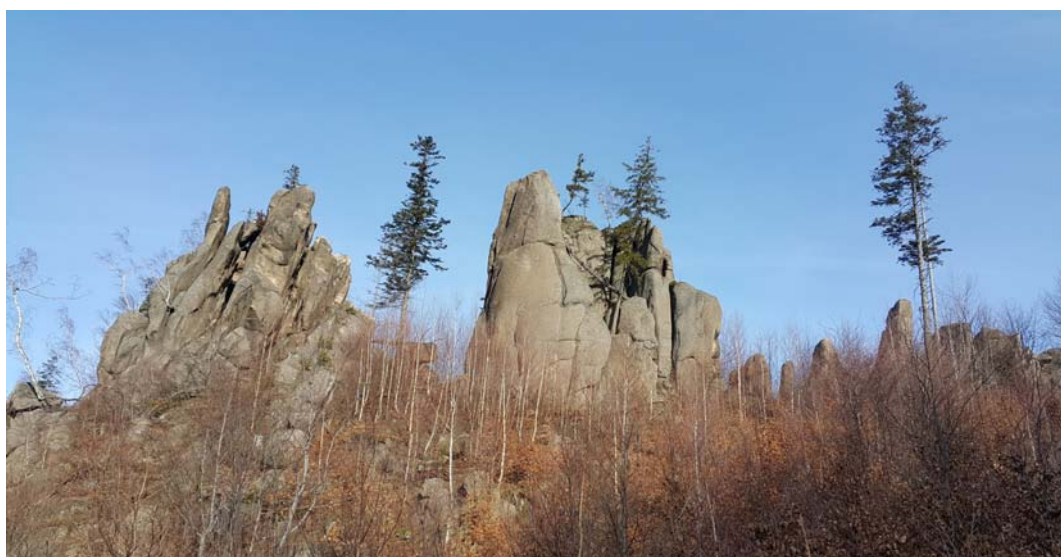
Jednym z piękniejszych miejsc na terenie Parku jest Szwajcaria Lwówecka zwana także Lwóweckimi Skałami. Znajdujące się tu grupy skalne tworzą ciekawe formy o wysokości kilkudziesięciu metrów. W celu ułatwienia zwiedzania wytyczono tu ścieżkę spacerową prowadzącą na punkt widokowy oraz przygotowano parking i miejsce do odpoczynku.

Rudawski Park Krajobrazowy

Rudawski Park Krajobrazowy to teren szczególnie urokliwy, dlatego odwiedzają go osoby poszukujące pięknych widoków. Jest to także teren odwiedzany przez pasjonatów wspinaczki. Znajduje się tu wiele skał, w których wytyczono drogi wspinaczkowe. Powstała baza turystyczna skierowana właśnie pod taką klientelę. Otworzone zostały szkoły wspinaczkowe. To tutaj zaczynali swoją przygodę ze zdobywaniem Gór Wysokich najwybitniejsi polscy himalaiści.

Licznie odwiedzane są Góry Sokole z Krzyżyną Górą, na której księżniczka Marianna kazała usadzić żeliwny krzyż jako wyraz szacunku dla swojego męża księcia Wilhelma Hohenzollerna, brata króla Prus. Nieopodal schodków wykutych w skale prowadzących do krzyża znajdują się resztki fundamentów zamku Sokolec, który zniszczony w trakcie wojen husyckich został opuszczony pod koniec XV wieku. Na sąsiednim wzniesieniu, Sokoliku, wykonano metalowe schody ułatwiające dostanie się na umieszczoną na szczycie platformę widokową. To tutaj na Husyckich Skałach miała miejsce wielka tragedia. Uciekający husyci nie widząc we mgle drogi wpadli w przepaść. Na polanie w roku 1823 zbudowano budynek w stylu tyrolskim, dzisiaj znany jako schronisko PTTK „Szwajcarka”.

Najbardziej znanym miejscem wspinaczkowym są jednak Starościńskie Skały. Oprócz dróg wspinaczkowych o różnym stopniu trudności znajdują się tu skały o fantazyjnych kształtach (np. Piec, Skalny Most). Magnesem przyciągającym turystów jest Lwia Góra, na której w roku 1830 umieszczono „Lwa czuwającego” będącego jednym z sześciu odlewów przedstawiających sylwetkę lwa wykonanych w królewskiej hucie w Gliwicach. Lew ten został zrzucony z półki skalnej w latach siedemdziesiątych XX wieku i w okresie późniejszym przewieziony na skały nad tamą jeziora Złotnickiego. Obecnie czynione są próby ponownego przeniesienia go w pierwotne miejsce.

Diabli Kościół

Widok na Karkonosze z Rudaw Janowickich

Nieopodal Janowic Wielkich w latach 1371-1386 wzniesiono zamek Bolczów, który ostatecznie został zniszczony po zdobyciu go przez wojska szwedzkie w 1645 roku. W 1848 roku obiekt został poddany niewielkim pracom restauracyjnym dostosowującym go do potrzeb rodzącego się ruchu turystycznego. Uruchomiono wtedy niewielką gospodę. Później działało tam schronisko turystyczne. Dzisiaj zamek jest trwałą ruiną.

Rudawy Janowickie

Rudawy Janowickie

Modnym ostatnio miejscem jest Miedzianka – miejscowość, która ze względu na prowadzone tutaj w głębokiej tajemnicy prace górnicze związane z wydobyciem rud uranu została po ich zakończeniu niemal doszczętnie zniszczona. Obecnie działa tutaj browar oraz prowadzone są liczne działania kulturalne podejmowane przez pasjonatów. W sąsiedniej miejscowości Mniszkowie zachował się dwór z 1728 roku, w którym na

Rudawy Janowickie

Pałac Bukowiec

Stoisko edukacyjne DZPK w parku Pałacu Bukowiec

stropie można obejrzeć ciekawe malowidło pokazujące hrabiego Friedricha von Redena (właściciela Bukowca) w mundurze generała górnictwa.

Bardzo ciekawym miejscem jest miejscowość Raszów. To tutaj, w kościele pw. Niepokalanego Poczęcia NMP znajduje się mauzoleum rodu Schaffgotschów (właścicieli tych terenów) z pięknie zdobionymi tumbami.

„Muzyczny Ogród Liczyrzepy” w Pałacu Bukowiec

Zamek Bolczów

Nieopodal Raszowa w miejscowości Wieściszowice znajdują się Kolorowe Jeziorka będące pozostałością po wydobywaniu pirytu. Każde ma inny kolor. Jest jeziorko Żółte, Purpurowe, Błękitne i Zielone.

Na terenie Rudawskiego Parku Krajobrazowego zachowało się wiele założeń pałacowo-ogrodowych. Jest to wynikiem stworzenia przez króla pruskiego letniej rezydencji w Mysłakowicach. Królowie pruscy na okres letni przenosili się pod Karkonosze i stąd zarządzili państwem. Za królem podążali jego ministrowie i ludzie, których interesy zależały od współpracy z rządem. Siłą rzeczy w Kotlinie Jeleniogórskiej powstało wiele pałaców. Na terenie Rudawskiego Parku Krajobrazowego mamy zamek królewski w Mysłakowicach, zamek w Karpnikach, pałace w Łomnicy, Wojanowie, Bobrowie, Karpnikach i Bukowcu. Wymienione zostały wpisane na prezydencką listę Pomników Historii. Wyjątkowym pałacem jest obiekt w Bukowcu. Jego właściciel hrabia Friedrich von Reden stworzył wokół romantyczne założenie parkowe, które stało się wzorem do naśladowania dla całej okolicy.

Ciekawymi obiektami w Wojkowie (obecnie Kowary) są wzniesione na początku XX wieku sanatoria „Wysoka Łąka” oraz „Bukowiec”. W tym drugim ostatnie lata życia spędził znakomity artysta Józef Gielniak.

Park w Bukowcu

PUBLIKACJE

Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych

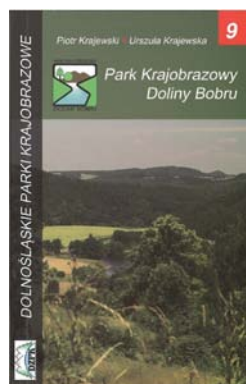
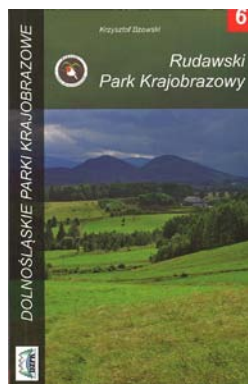
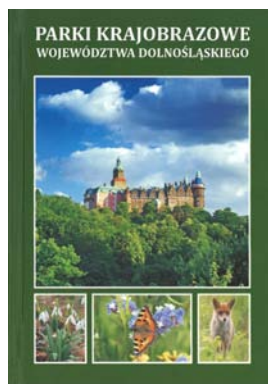
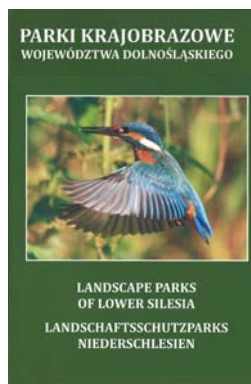
Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych (DZPK) co roku przygotowuje liczne i w różnej formie materiały informacyjne oraz edukacyjne na temat parków krajobrazowych, ochrony przyrody i różnych zagadnień związanych z ekologią.

Albumy, książki, broszury, ulotki, plakaty, mapki, gry edukacyjne i inne materiały rozdawane są w poszczególnych Oddziałach DZPK, na zajęciach edukacyjnych, stoiskach firmowych jednostki, jako nagrody w konkurach przyrodniczych i na spotkaniach edukacyjnych oraz imprezach związanych z działalnością Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych. Część ich nakładu przekazywana jest do szkół, bibliotek, placówek oświatowych i instytucji współpracujących z jednostką. **Wszystkie materiały Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych są bezpłatne.**

Publikacje i wydawnictwa przygotowywane są w większości przez pracowników DZPK, ale także przez współpracujące z jednostką osoby i podmioty działające w zakresie ochrony przyrody. Wiele pozycji materiałów realizowanych jest w ramach własnych środków finansowych, jak również projektów ekologicznych współfinansowanych m.in. przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.

WYBRANE PUBLIKACJE DOLNOŚLĄSKIEGO ZESPOŁU PARKÓW KRAJOBRAZOWYCH

- **Album:** „Parki Krajobrazowe Województwa Dolnośląskiego” 2016.
- **Książki:** „Parki Krajobrazowe Województwa Dolnośląskiego” 2004, 2016, „Edukacja ekologiczna Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych” 2017.
- **Przewodniki z serii Dolnośląskie Parki Krajobrazowe (12 przewodników):** Rudawski PK, PK Doliny Bobru, Przemkowski PK, PK „Chelmy”, PK „Dolina Jezierzycy”, Ślęzański PK, PK „Dolina Baryczy”, PK „Dolina Bystrzycy”, Śnieżnicki PK, Książański PK, PK Gór Sowich, PK Sudetów Wałbrzyskich.

- Przewodniki:** z serii Dolnośląskie Parki Krajobrazowe: „Śladami dawnego górnictwa. Przewodnik turystyczny po Leszczynie”, „Śladami Trzebowian. Archeologiczna ścieżka dydaktyczna na terenie Parku Krajobrazowego „Chełmy” w Myśluborzu”, „Naturalni rzeźbiarze powierzchni Ziemi. Przyrodnicza ścieżka edukacyjna Wąwóz Myśluborski w PK „Chełmy” oraz „Ścieżki przyrodnicze Parku Krajobrazowego „Dolina Baryczy”, „Masyw Dzikowca i Lesistej Wlk. Przewodnik po ścieżce dydaktycznej”, „Przewodnik po ścieżkach przyrodniczych Ślezańskiego Parku Krajobrazowego. Tąpadła-Śleza. Wieżyca-Będkowice”, „Dydaktyczna ścieżka rowerowa w Parku Krajobrazowym Dolina Bystrzycy”.
- Foldery i ulotki:** z serii na dolnośląskim szlaku Cystersów: Słup, Pogwizdów, Pomocne, Paszowice, Kondratów, Wiadrów, Sichów, Myślinów i Chełmiec, „Wulkanizm okolic Myśluborza”, „Ścieżka rowerowa dookoła Wąwozu Myśluborskiego”, „EKOedukacja w parkach krajobrazowych Dolnego Śląska”, „Ścieżki przyrodniczo-dydaktyczne na terenie Książańskiego Parku Krajobrazowego”, „Ścieżki przyrodniczo-dydaktyczne na terenie Śnieżnickiego Parku Krajobrazowego”, „Bioróżnorodność na terenie parków krajobrazowych – część 1-owady, 2-ptaki, 3-ryby, 4-nietoperze, 5-płazy, 6-lasy, 7-wody, 8-grzyby”, „Wybrane przykłady zabudowy regionalnej na terenie Parków Krajobrazowych Dolnego Śląska”, „Ekoedukacja w Parkach Krajobrazowych. Bajkowa Przygoda – Prace Konkursowe”, „Dolnośląskie Parki Krajobrazowe. Przyrodnicze opowieści obrazkowe. Komiksy o parkach krajobrazowych”, „Zwierzęta Parków Krajobrazowych”, „Kościół pod wezwaniem Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny”, „Sanktuarium Pokutne pod wezwaniem Podwyższenia Krzyża Świętego w Sońnicy”, „Parki Krajobrazowe Dolnego Śląska” (wersja polsko-angielska-niemiecka), „Zespół rezydencjonalno-klasztorny „Zamek Górka”, „Śnieżnicki Park Krajobrazowy. Atrakcje przyrodnicze i kulturowe” – seria 4 ulotek dotyczących także PK Sudetów Wałbrzyskich, PK Gór Sowic i Książańskiego PK, „Książański Park Krajobrazowy. Zamek Książ i okolice”, „Śnieżnicki Park Krajobrazowy. Geologia i atrakcje geoturystyczne Pogórza Wałbrzyskiego” – seria 4 ulotek dotyczących także PK Sudetów Wałbrzyskich, PK Gór Sowic i Książańskiego PK, „Zabytki techniki – obiekty inżynierskie i przemysłowe Parków Krajobrazowych w okolicach Wałbrzycha”, „Krzyże pokutne i inne zabytki dawnego wymiaru sprawiedliwości Parków Krajobrazowych w okolicach Wałbrzycha”, „Zabudowa sudecka i zabytkowe, drewniane budownictwo wiejskie Parków Krajobrazowych w okolicach Wałbrzycha”, „Zamki średniowieczne i architektura warowna Parków Krajobrazowych w okolicach Wałbrzycha”, „Park Krajobrazowy Sudetów Wałbrzyskich. Sokołowsko – śląskie Davos. Historia, przyroda, zabytki”, „Łąki i inne siedliska nieleśne parków krajobrazowych w okolicach Wałbrzycha”, „Rośliny parków krajobrazowych wokół Wałbrzycha”, „Formy ochrony przyrody w okolicach parków krajobrazowych wokół Wałbrzycha”, „Wybrane

saproksylobionty w Przemkowskim Parku Krajobrazowym”, „Łąki zmiennowilgotne w Przemkowskim Parku krajobrazowym – użytkowane jako gwarancja wysokiej wartości przyrodniczej”, „Odbudowa starorzeczy na terenie użytku ekologicznego Przemkowskie Bagno w Przemkowskim Parku Krajobrazowym”, „Stawy Przemkowskie. Ścieżka przyrodnicza”, „Lasy okolic Przemkowa. Ścieżka przyrodnicza”, „Aktywność Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych w walce ze SMOGIEM. SMOG to najgroźniejszy współczesny SMOK”, „Ptaki Parku Krajobrazowego „Dolina Baryczy”, „Płazy i gady Doliny Baryczy”.

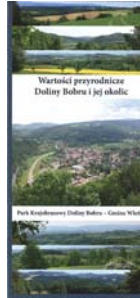
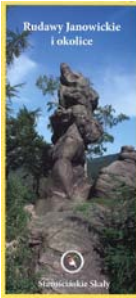
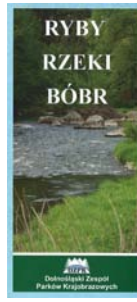
- **Mapa** „Dolnośląska Mapa Ochrony Przyrody”, mapy 12 dolnośląskich parków krajobrazowych.
- **Inne m.in.:** kalendarze, gry edukacyjne, płyty CD, gadzety firmowe.

WYBRANE PUBLIKACJE DZPK ODDZIAŁ JELENIA GÓRA

- **Książki:** „Rudawski Park Krajobrazowy. Cele i zasady ochrony” 1998, „Park Krajobrazowy Doliny Bobru. Przyrodniczo-historyczne wędrówki po Wleniu i okolicach” 1998, „Park Krajobrazowy Doliny Bobru. Cele i zasady ochrony” 1999, „Rudawski Park Krajobrazowy. Geologia – geomorfologia – geoturystyka” 2015, „Park Krajobrazowy Doliny Bobru. Geologia – geomorfologia – geoturystyka” 2016.
- **Foldery:** „Borowy Jar – historia i terażniejszość”, „Borowy Jar - Park Krajobrazowy Doliny Bobru”, „Parki przypałacowe na terenie Parku Krajobrazowego Doliny Bobru”, „Dziedzictwo kulturowe Parku Krajobrazowego Doliny Bobru – tradycyjne budownictwo obszarów wiejskich”, „Rudawski Park Krajobrazowy/Park Krajobrazowy Doliny Bobru”, „Rudawski Park Krajobrazowy”, „Park Krajobrazowy Doliny Bobru”, „EKOedukacja na szlaku – Rudawski Park Krajobrazowy – W poszukiwaniu sokoła wędrownego”, „EKOedukacja na szlaku – Park Krajobrazowy Doliny Bobru – Jak kropla skałę drążyła”.

- **Ulotki:** „Rudawski Park Krajobrazowy”, „Park Krajobrazowy Doliny Bobru”, „Rudawski Park krajobrazowy – miejsce magią przepełnione...”, „Park Krajobrazowy Doliny Bobru – rzeka jakiej jeszcze nie znacie...”, „Nietoperze na terenie Rudawskiego Parku Krajobrazowego i Parku Krajobrazowego Doliny Bobru”, „Storczy-

Za prowadzoną działalność wydawniczą i wybrane publikacje Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych otrzymał wyróżnienie w 2013 roku w XXII OGÓLNOPOLSKIM PRZEGLĄDZIE KSIĄŻKI KRAJOZNAWCZEJ i TURYSTYCZNEJ w Poznaniu za pakiet publikacji (6 przewodników) z serii Dolnośląskie Parki Krajobrazowe – Wrocław 2011-2013 dotyczących Śnieżnickiego PK, PK „Dolina Baryczy”, Ślezańskiego PK, PK „Dolina Jezierzycy”, PK „Chelmy” i Rudawskiego PK. W 2016 roku przewodnik Park Krajobrazowy Sudetów Wałbrzyskich zajął III miejsce w ogólnopolskim konkursie na „NAJLEPSZE WYDAWNICTWA O GÓRACH” organizowanym przez Centralny Ośrodek Turystyki Górskiej PTTK, Międzynarodowe Targi w Krakowie oraz Wydawnictwo Karpaty.

PODSUMOWANIE

Oznaczenia Parku Krajobrazowego Doliny Bobru Tablice graniczne – dawniej a dziś

Oznaczenia Parku Krajobrazowego Doliny Bobru Tablice parkowe – dawniej a dziś

Oznaczenia Rudawskiego Parku Krajobrazowego Tablice graniczne – dawniej a dziś

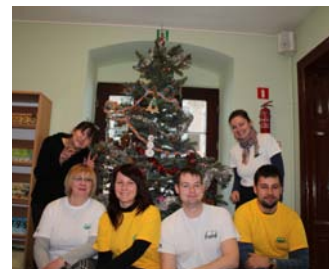
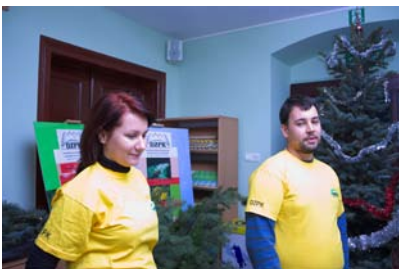

Oznaczenia Rudawskiego Parku Krajobrazowego Tablice parkowe – dawniej a dziś

Pracownicy Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych w Jeleniej Górze

Pracownicy Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych w Jeleniej Górze

WYRÓŻNIENIA I NAGRODY Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych

Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych, na przestrzeni 20 lat funkcjonowania, jako jednostka administracyjna i edukacyjna prowadząca szeroki zakres działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących ochrony przyrody i rozwoju świadomości ekologicznej na temat parków krajobrazowych oraz życia człowieka w zgodzie z przyrodą, otrzymał liczne wyróżnienia, nagrody, dyplomy i tytuły.

Za realizowane projekty ekologiczne, akcje edukacyjne i wydawnictwa Zespół Parków doceniony został na płaszczyźnie wojewódzkiej, krajowej a nawet europejskiej. Należą do nich m.in.: Dolnośląski Klucz Sukcesu, Lider Polskiej Ekologii, Promotor Ekologii, Panteon Polskiej Ekologii czy Polska Nagroda Krajobrazowa.

W 2014 roku Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych na międzynarodowej konferencji dotyczącej ochrony krajobrazu we Wrocławiu odebrał Nagrodę Krajobrazową Rady Europy. Za przygotowane publikacje i wydawnictwa popularnonaukowe w różnych kategoriach otrzymał wyróżnienia i nagrody konkursowe w Poznaniu i Krakowie.

W 2019 roku jednostka otrzymała Odznakę Honorową Złotą Zasłużony dla Województwa Dolnośląskiego.

Nagroda Specjalna Liczyrzepy 2019 Starosty Jeleniogórskiego dla Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych – Oddział Jelenia Góra

Laureaci Nagród Starosty Jeleniogórskiego w 2019 roku

**DOLNY
ŚLĄSK**

JEDNOSTKA
ORGANIZACYJNA
SAMORZĄDU
WOJEWÓDZTWA
DOLNOŚLĄSKIEGO

**Z okazji jubileuszu
20-lecia
Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych
oraz
30-lecia
Parku Krajobrazowego Doliny Bobru
i Rudawskiego Parku Krajobrazowego**

SERDECZNE PODZIĘKOWANIA

**dla wszystkich instytucji, jednostek i organizacji
działających na terenie regionu jeleniogórskiego
za wieloletnią współpracę
i wsparcie działań realizowanych
z zakresu ochrony przyrody i edukacji ekologicznej**

składa

**Dyrekcja i Pracownicy
Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych
Oddział Jelenia Góra**

ISSN 2449-741X

